

Роберт Хачинсон, OPUS DEI (ДЈЕЛО БОЖЈЕ), књиге I-II,
Београд: Народна књига, Политика, 2006, 191 стр. и 208 стр.

Књига доноси слику организације која се налази у оквиру Католичке цркве и представља провокативну анализу дјеловања ове организације. Њено чланство укључују папине личне секретаре, његове портпароле, један дио министара, а иза њих стоје редови политичких и моралних стратега Опус Деија са сједиштем у Вили Тевере у Риму, а иза ових преко 80.000 чланова широм свијета, посебно индоктринираних свјетовњака. Аутор, Роберт А. Хачинсон, сарадник познатих листова *Сандеј Телеграфа* и *Дејли Телеграфа*, иначе аутор неколико истраживачких књига, даје нам поглед на ту контроверзну организацију инкорпорирану унутар Католичке цркве.

Упркос својем значају и моћи унутар Католичке цркве, поријекло Опус Деија је веома скромно и новијег је датума. Опус Деи је утемељен 1928. у Шпанији. Године 1941. мадридски бискуп је Опус Деију дао прво бискупско одобрење, а 1947. је Света столица дала прво канонско одобрење. Други ватикански концил је створио правни облик Личне прелатуре да би омогућио развој посебних пасторалних послања. Личне прелатуре чине дио хијерархијске структуре Цркве. Састоје се од лаика и свештеника који под вођством прелата сарађују да би остварили послање Прелатуре. Дје-

латност Опуса Деија можемо сажети говорећи да даје религиозну и духовну формацију вјерницима Прелатуре. Како је још 1966. године изјавио оснивач Хоземарија Ескрива де Балагер „Упознати Опус Деи је лако. Сасвим је отворено заступљен у свим земљама уз пуноправно признање цивилних власти. Имена директора добро су позната. Свако ко жели информације може их добити без теškoће“. Неке црквене власти су изјавиле да је овај свештеник „урадио више за обнављање и јачање католичке вјере него цједан други још од св. Игнација Лојоле“. За ове исте власти милосрђе је што је Ескрива био проглашен за блаженог 1992. године од стране папе, у рекордном року од само 17 година од своје смрти 1975. Њега је папа Јован Павле II беатификовао 1992. године да би га послјије само десет година канонизовао и прогласио за свеца.

Вођство Опус Деија је било и те како свјесно да је чак и најнапреднија стратегија сама по себи бескорисна ако је не подржавају моћ и власт у спровођењу. Организација има између 80.000 и 90.000 чланова широм свијета. Они су из свих сталежа и подијељени су у три категорије. Око десет одсто су католички свештеници, 20 одсто такозвани нумератори који не припадају свештенству или мона-

штву, али живе у целибату. Већина, 70 одсто, такозвани су супернумератори, од којих многи живе у браку и имају дјецу. Већина вјерника у Опусу Деи су, дакле, вјерници супернумерарији: ради се углавном о ожењеним мушкарцима или удатим женама. Други су они којима околности дозвољавају да у потпуности буду на располагању и *“презму апостолске обавезе и судјелују у душобрижништву осталих вјерника”* Прелатуре: то су нумерарији, који обично живе у центрима Опуса Деија. Нумерарије помоћнице, у женском дијелу нумерарија, посвећују се највише кућним пословима у сједиштима Прелатуре као својим свакодневним професионалним обавезама. Прелатура броји дакле више од 85.000 особа, од тога око 1.900 су свештеници. Од укупног броја вјерника око половина су жене, а половина мушкарци. Расподјела по континентима је отприлике сљедећа: Африка: 1.800, Азија и Океанија: 4.800. Америка: 29.400. Европа: 49.000. Прелатура је подијељена на подручја или територије назване регијама. На челу сваке регије, чије се границе могу али не морају поклапати са границама одређене државе, регионални је викар са својим савјетима: *Регионални савјет за жене и Регионално повјеренство за мушкарце*. Неке од регија су даље подијељене на делегације. Унутар граница своје територије делегација има одговарајућу управну организацију: викара делегације и два савјета. Коначно, на локалном нивоу, постоје центри Опуса Деи.

Опус Деи има бројне јавне пројекте, колективне послове, у области образовања и социјалне помоћи. Раде са осам универзитета и осам института за високо образовање широм

свијета, контролишу комплекс радио и ТВ мрежа и издавачких кућа. Своје активности често прикривају са плаштом религиозне ароганције. *„Новац сам добио од Бога и зато дајем новац Богу“*, ријечи су Хозе Руиз-Матеоса, једног од најуспјешнијих шпанских привредника који је (живећи у складу са Божијим Дјелом као одређеном, што је значило да се држи портрет Оца (Хоземарија Ескрива де Балагера) поред кревета, да даје недељну исповијед свештенику Опус Деија, повјеравање свом духовном директору, присуствовање свом недељном кругу којем је додијељен) током 70-тих донирао организацији Опус Деи у просјеци 1,65 милиона долара годишње. Дакле, захваљујући бројним прилозима чланова, организација обезбјеђује финансијска средства за своје циљеве.

Како је у књизи примијећено: нумерарији и супернумерарији се заветују на послушност. Опус Деи их назива „обећанима“, али му то дође на исто. И најмање оклијевање да се слиједи и најблажа сугестија, у ствари, апсолутни императив неког од надређених тумачи се као одбијање да се послуша Бог. То је одбијање Бога.“ Под таквим режимом потчињености члан мора да се покори, а да не пита за разлог. Преиспитивати наређење је озбиљан прекршај. Ако духовни директор сугерише да би било добро за члана да напусти свој посао и узме други, члан то мора да учини истог тренутка. Ако се од члана затражи да пређе у другу земљу, он мора да изврши наређење без тражења објашњења. Инсистирање на разјашњењу би могло да изазове бијес надлежних или чак да буде пријетња за искључење из Опус Деија. Аутор износи тврдње

које поткрепљује примјерима и слушајевима да организација Опус Деи контролише транснационалну мрежу банака и финансијских институција као и да има контролу над Ватиканском банком. Аутор такође наводи да само шпански одјељак Опус Деија годишње прикупи око 160 милиона енглеских фунти, што је сума која је била два пута већа од годишњег буџета Католичке цркве у Шпанији. Папа Јован Павле II је Опус Деи подигао на статус *Личне прелатуре*, односно, привилеговану бискупију без територије. Финансирање широм Латинске Америке куповине ратних бродова и остале војне опреме која се користила да се заустави субверзивна дјелатност комунистичких снага, набавка и трговина оружјем и војном опремом на Балкану 90-тих – само су неке од тешких оптужби на рачун ове организације, чије руководство се позива на сљедећу сентенцу: „*Водити рат против рата је праведан и исправан рат*“ (Папа Јован Павле II).

Опус Деи је одраз свог *modus operandi*, који налази Прелатури неопходне ресурсе који обезбјеђују њену експанзију. Али изнад свега успјех Опус Деиа био је могућ захваљујући јединственом правном статусу. Упркос скорим измјенама, ватиканско *Codex Iuris* је остао базиран на грегоријанским канонима из тринаестог вијека када трговина и банкарство нијесу били превише развијени, тако да Опус дјелује у готово средњовјековном вакууму. Због недостатка својих институција Ватикан није способан да у потпуности управља свјетским конгломератом. Канонски закон није био направљен да би управљао организацијом чији је списак активности непознат већини њених чланова. Не-

могућност Ватикана да све то надгледа даје Опус Деију неограничену слободу. Његова уграђеност у систем као организације са понификалним правом даје му неопходну могућност да функционише у другим јурисдикцијама. Ово све даје посебан положај Опус Деију, јер дјелује тако као да његови чланови „*вјерују да је Бог председник управног одбора, који им даје божанско право да се уметну између закона државе и канона цркве*“. Организација дјелује мање као покретна дијецеза, а више као компактна чврста меркантилна држава, са сопственим тијелима, спољном политиком, министарством финансија, чак и сопственим територијама – дијецезама које су повјерене на старање. Нумерарији у Опус Деију, унутрашњи круг, вјерују да су морално исправни, доктринарно непобједиви и да су чувари хришћанске савјести. Оснивач Опус Деија Хоземарија Ескрива де Балагер је обећао члановима спасење ако буду слиједили његове норме и одредбе. Нове чланове уче да је Опус Деи савршен божији инструмент, безгрешан и непогрешив, да су позвани да изврше божији план и заштите цркву. Опус Деи се устолочио као преторијански чувар традиционалне католичке доктрине и данас представља једну од најмоћнијих групација у оквиру Римске курије која је на челу Католичке цркве. Опус Деи показује чуђење на честе оптужбе у јавности да руководи огромним финансијским царством чији се пипци шире по многим земљама до највишег нивоа у владама. Тврде да им је једина мисија да подсјете све људе да су позвани на светост, нарочито кроз рад и обичан живот.

Књиге су подијељене на 34 поглавља, писана публицистичким стилем,

са мноштвом примјера и случајева чиме је очигледна била жеља аутора да поткријепи своје критичке и смјеле тезе, анализе и закључке. Такође и бројан научни апарат у облику фуснота, датих на крају књиге, даје ипак одређену озбиљност која дјелује на евентуалне истраживаче који би желели да се више информишу о бројним отвореним питањима, тезама и заључцима изнијетим у њој. Чињеница да је у организацији Опус Деи, Римска црква пронашла једно од рјешења за кризу у коју је била запала, односно да су строга правила Дјела Божијег и посвећеност вјери њених

чланова и брзо ширење организације погодовали интересима Курије, само су један од одговора њеног брзог прихватања и успона у хијерархији у односу на много старије и бројније редове. Значај и допринос књиге огледа се у критичкој анализи настанка и дјеловања једне, за Католичку цркву, по настанку веома младе организације и реда. Аутор нам даје одговоре како је један по постанку веома млад католички ред за веома кратко вријеме од неколико деценија успио да се наметне међу финансијски и политички намоћнијим у оквиру Римске цркве и да чак добије статус Личне прелатуре.

Мр Раденко Шћекић